

och elfte segmenten. Mellan de öfre ryggvårtorna längs ryggens midt går ett sammetssvart band, som på hvardera sidan begränsas af ett gulhvitt sådant, i hvilket ryggvårtorna äro belägna. Ofvan fötterna går ett annat dylikt band, i hvilket de nedre sidovårtorna stå. Mellanrummet mellan dessa ljusa band är marmorradt af grått och svart samt prydes i midten af de öfre sidovårtorna. De flesta af vårtorna samt fläckar i de ljusa banden hafva en orangeröd färg.

Puppan är mörk, mattsvart och af samma egendomliga och lätt igenkänliga form, som den hos *Acronycta rumicis* m. fl. De två första fria abdominalsegmenten äro nämligen fullt lika tjocka eller nästan tjockare än puppans främre, af vingslidorna täckta del, hvaremot de sista segmenten helt plötsligt aftaga i omfång, så att de synas vara liksom intryckta i den vidare delen. Analspetsen är nedtryckt, platt med några korta, raka borst i den tvärs spetsen.

OM

FURUSPINDERENS (*EUTRICHIA PINI*) OPTRÆDEN
I NORGE I AARENE 1812—16

AF

W. M. SCHÖYEN.

Ligesaa almindelig kjendt og frygtet Furuspinderen er baade i Tyskland og andre Steder, hvor den fra gammel Tid af har været en af de slemmeste Fiender for Furuskovene, ligesaa liden Opmærksomhed pleier den at tiltrække sig hos os paa den skandinaviske Halvö, hvor den jo heldigvis i Regelen kun optræder temmelig sparsomt. Her i Norge synes den at være indskrænket til de sydöstlige Dele af Landet, forekommer saaledes stadigt i mindre Mængde omkring Kristiania saavel paa Fastlandet som paa flere af Öerne i Fjorden, desuden ved Skien, paa Modum, i

Odalen, Solöer og Glommedalen opover¹. At den imidlertid ogsaa hos os kan optræde i ødelæggende Mængde og blive farlig for Furuskovene, det havde man et ganske mærkeligt Exempel paa i Aarene 1812—16, da den, uvist af hvilke Aarsager, paa forskellige Steder i vort Land pludseligt viste sig i talløse Masser og hærjede ligesaa slemt som i Tyskland. Jeg har troet det af Interesse her at give en kort Meddelelse om denne paa vor Halvö saa usædvanlige Foreteelse, da den synes at være bleven aldeles upaaagtet af de entomologiske Forfattere i vort Broderland. I WALLENGREN'S Skand. Heterocerfj. II nævnes saaledes for Norges Vedkommende kun Artens sjeldne Forekomst ved Kristiania, og det hedder p. 97: »uti vårt kallare klimat tyckes den icke hafva sådan framgång, att den kan uppträda i så härjande mängd som uti nämnda trakter (d. e. östra Tyskland). Åtminstone känna vi icke ännu något fall, då arten förorsakat hos oss sådan förödelse, som den stundom åstadkommit i Pommern, Brandenburg m. fl. st.», — ligesom det ogsaa i A. E. HOLMGREN'S Arbeide over Forstinsekterne p. 273 hedder: »Då denna fjärlart lyckligtvis icke uppträdt och anställt några betydligare härjningar i våra skogar, och vi sannolikt icke heller torde hafva att befara åtminstone så vidsträckta förödelser af den som händelsen varit uti sydligare länder» etc. Som det vil sees af det följende, har den dog hos os været slem nok.

Det var som nævnt i Aarene 1812—16, at denne Spider i flere of vore Skovtrakter gjorde sig bemærket ved sin Masseoptræden, idet först Smaalehnenes og senere Modums, Krydsherreds og Österdalens Skovstrækninger hærjedes af dens Larver, som da optraadte i enorm Mængde og opspiste Furubaret saa aldeles, at — som det hedder i en Beretning herom i »Budstikken» for 1817 — »hele Strækninger af forhen frodig Furuskov nu stod berövede deres Bar og Naaleblade, og af saa fortörret Udseende, som om de var beskadigede af Skovbrand.» Ödelæg-

¹ Hvor langt den gaar mod Nord hos os er endnu ubekjendt, men ifölge Zetterstedt er den fundet i de svenske Lapmarker. Den er förövrigt udbredt næsten overalt i Europa og Sibirien, hvor Furuen voxer, fra Corsika til Lapland og fra Altaí til Frankrigs Kyster, men aftager i Hyppighed vestover, navnlig mod Nordvest, og mangler her i flere Trakter; i England er den yderst sjelden og saavidt vides kun fundet ved Norwich.

gelseerne antog flere Steder en saa truende Udstrækning, at Regeringen efter de derom indkomne Anmeldelser fandt sig foranlediget til at lade Sagen nøiere undersøge. Den hertil udnævnte Kommission, hvori bl. a. deltog Professor RATHKE og Forstmester TILLISCH, bereiste i Aaret 1815 de hærjede Skovstrækninger i Elverum, navnlig ved Grundsæt, og fandt her omtrent $\frac{1}{2}$ Kvadratmil Skov allerede ödelagt, samt megen Grund til at befrygte, at Ödelæggelsen vilde udbrede sig over de tilgrændsende, meget betydelige Skove. I Kommissionens Indberetning herom hedder det bl. a.: »Fra Ternings-Skandsen til Grundsæt fandtes Larver overalt, og den anrettede Skade saaes langs Veien i større eller mindre Grad. Den nærmest Skandsen liggende Del af Skoven var vel stærkt angreben, men dog fandtes den største Del af Træerne her ubetydelig beskadigede, og intet aldeles uddöd; derimod var en Skovstrækning af omtrent 7,000 Alen i Længde og Bredde saa aldeles ödelagt af Insektet, at alle Træer var nøgne og næsten törre. Man undersøgte nogle af disse Træer og fældte en Del af de største, hvorved man fandt, att denne Skov pletvis var ganske död og Underskoven aldeles tör. De tilgrændsende endnu friske Træer hang fulde af indspundne Larver. Al menneskelig Hjælp for at standse Ödelæggelsen syntes for nærværende Tid at være umulig, saa at man blot kunde haabe, at Naturen selv ved en streng Vinterkulde eller paa nogen anden Maade vilde standse denne Ödelæggelses Udbredelse, som i modsat Fald synes at blive særdeles frygtelig.» — Forstmester Tillisch bereiste ligeledes samme Aar de angrebne Skovstrækninger i Snarum og skriver i sin Indberetning herom: »De græsselige Følger af dette Insekts Ödelæggelse, naar det har faaet Overhaand, har man desværre et sörgeligt Exempel paa i Skovene i Snarum Annex. Skaden har mest truffet Gaardene Ulen, Lia, Morud og Wassenrud hvis Skove ere beliggende paa den östre Side af Snarum Elv paa den saakaldte Sletmoen. Her er en halv Kvadratmil allerede aldeles ödelagt, hvor ikke et grönt Naaletræ mere findes. Larverne findes i tusindvis paa hvert Træ og foraarsage en Susen, som om Blæsten gjemmenströmmede Trætoppene.» Overalt viste Ödelæggelsen sig allerede at være gaet saa vidt og Larvernes Antal saa uhyre, at de fra Tyskland kjendte og tilraadede Midler mod dem, naar deres Nærværelse opdages itide, her ikke

lod sig anvende. Aaret efter huserede Larverne derfor lige slem. Forstkandidat LASSON, som i dette Aar, 1816, bereiste nogle af Skovtrakterne i Akershus Stift, skriver saaledes angaaende Skovene ved Grundsæt: »Særdeles mærkelige befandtes her de Ödelæggelser, som Skovmarken (*Phalæna Pini*) alt siden 1814 har foraarsaget paa Grundsæt og omliggende Skove. Uagtet Marken ved Opreisen den 20:de Juni 1816 kun befandtes i ringe Mængde, uden endnu i det Aar at have foraarsaget nogen mærkelig Skade, befandtes den ved Tilbageisen, den 10:de Juli, at have ödelagt hele Skovstykker af frodig Væxt, et mærkeligt Exempel paa, hvor hurtig dette Udyr kan ödelægge Skove, og hvor frygtelig den kan vorde for tilgrændsende Skove, om der ikke i Tide föies kraftige Midler til at standse dens Ödelæggelser.»

I de nærmest paafølgende Aar synes imidlertid Markaaten at have ophört af sig selv, da senere Intet höres om den. Hvad der end kan have været Foranledningen til denne hos os saa enestaaende Masseoptræden, saa viser dog hele Foreteelsen, at vi heller ikke under vore Breddegrader ere absolut betryggede ligeoverfor dette Skadeinsekt, og har först et saadant Tilfælde som det her omhandlede indtruffet en Gang, er der formentlig Intet iveien for, at det ogsaa i Fremtiden kan gjentage sig.

Kristiania 9:de Januar 1880.

EN ENTOMOLOGISK UTFLYGT TILL »ÖSTRA STÄKET» Å WERMDÖN

AF

OSKAR TH. SANDAHL.

Stockholms skärgård är vida berömd för sin sköna natur. Dess talrika större och mindre öar, dess otaliga holmar och skär, de smala, ofta djupa sunden, icke sällan begränsade af brant stupande gneismassor, de mera utbredda blåskimrande fjärdarne med